

ELŐFIZETÉSI ÁRAR:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben háshoz kerülve:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Videkre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 keddnap utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 8

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, január 30.

Nehéz napok.

Idéges várakozással lesik napok óta országoszerű a bécsi és budapesti híreket. Andrassy meglepetésszerű bécsi kihallgatása már örömet okozott és reményt keltett, mert helyreállította a korona és a nemzet alkotmányos képviselői a parlamenti többség között az összeköttetést, melyet a vezéreknek szeptember 23-iki emlékeztető fogadtatása oly ridegen szakított meg. És bár Andrassy audienciája után a sajtóiroda közleménye lefagyasztotta a reménység fakadó rügyeit, a vezérbizottságnak két napos tanácskozása nyomán annál szebben és biztatóbban kihajtanak azok.

Azt nagyon jól tudjuk, hogy a több mint egy esztendő sulyos válságát nem lehet egy-két óra alatt megoldani. De abból a körülményből, hogy az Andrassy által közvetített királyi üzenet napokig tárgyalja a vezérbizottság, méltán következtetünk arra, amit már Andrassy kihallgatása után sejtettünk, hogy meg van immár a komoly alapja a tárgyalásoknak, bizhatunk benne, hogy a nemzet vezérei bölcs belátással gondoskodnak róla, hogy ezen az alapon szilárd épület emelkedjék a király és a nemzet tartós békéjének épülete.

Bár minket is gyötör a kíváncsiság, hogy mi a lényege a királyi üzenetnek és mi a válasza a vezérbizottságnak, de helyesnek tartjuk a vezérbizottságnak arra

vonatkozó intézkedését, hogy megóvja a discetiót. Másrészt pedig a vezérbizottság megalakulása óta minden határozottsága, erélye mellett is annyi politikai bölcseséggel és csodálatra méltó mérsékléssel vezette az ügyeket, hogy nemcsak a koalíció táborától, de az egész országtól megérdemli a bizalmat.

Oreg hadvezérek.

A Reichsratban az ujonczjavaslat tárgyalásánál felszólt *Sternberg* gróf, ki többek közt ezeket mondotta:

— Ha a hadsereg élén lusta, tehetetlen apparátus működik, akkor a legjobb katonák sem tehetnek semmit a hazáért. Aggastyánok képtelenek hedsereget vezetni. Rendszerint gyávák, reszkető kezűkkel és lötyögő lábukkal sohasem vezetnek hadsereget győzelemre. Az aggastyán oly csökönyös mint egy öszvér, niu, mint egy asszony és hízégre hajlik. Az aggastyánok minden államot tönkretesznek és becsületézték sincs. Az állam élére csak fiatal erők valók.

A politikai válság.

A kibontakozás utja.

A külsőségek alakulása minden valószínűség szerint a következő lesz:

A vezérlő-bizottság, miután az egyetlen intranzigens tagja, Ugron Gábor lemondott tagságáról, arra az egységes és egyhangu megállapodásra fog jutni, hogy minden tőle telhetőt el fog követni a béke létesítésére. Ehez a

határozathoz a hajdani Ugron-párt tagjai, Szerdékényi Nándor és Holló Lajos, akik a vezérlő-bizottságban is vannak, fentartás nélkül hozzá fognak járulni.

A vezérlő-bizottság nem fogja magát a királyi határozatnak a maga merevségében alávetni, de semmi semmi esetre sem fog a rideg visszautasítás alapjára állani, annál kevésbé mert a királyi üzenet nem zárja ki a katonák követeléseket a maguk teljességében és módot nyit a többségnek, ha pusztán a vezényszótól eláll, igen sokat tehet, amivel közelebb hozza a közös hadsereg magyar részét a magyar államiság eszméjéhez.

A vezérlőbizottság tehát indokolt előterjesztésben fog válaszolni a királyi üzenetere, — a mely olyan, hogy a válaszadást megengedi.

Az előterjesztés magában fogja foglalni a felirat alapján a részletes programot és a feliratnak mintegy magyarázata és kiegészítése lesz. A feliratot kiegészítő memorandumot gróf *Andrassy* Gyula fel fogja vinni Bécsbe, ahol minden valószínűség szerint ezuttal létrejön az elvi megegyezés. Andrassy hazatérte után a vezérlő-bizottság ratifikálja a megállapodásokat és ezeket az egyes pártok értekezletei elé terjeszti.

A végleges alapot valószínűleg még a pártértekezletek megtartása előtt nyilvánosságra hozzák, hogy általános kritika előzhessen meg az értekezletek állásfoglalását. Mihelyt a pártértekezletek is hozzájárultak a megállapodáshoz, amihez alig tér kétség, a király lejön Budapestre és a válság személyes részét itt fogja elintézni. A király jövetele február má-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A felöltő.

Írta: *Maxime Andruin*.

— Van valami a számomra, *Rogue* ur? — kérdezte aggodalmas arcczal egy fiatalember, amikor a portás fülkéjébe lépett.

— Igen, *Bertram* ur; van egy levele, meg egy csomag papír... bocsánat, még egy üzenetem is van: a háziur felmondotta önnek a lakást. De hiszen itt jön maga az uram.

Ebben a pillanatban csakugyan kocsi állt meg a kapu előtt s a portás kísített feltárni a kapu két szárnyát. A hintó berobogott az előcsarnokba, aztán megállt. A hintóból egy bájos fiatal leány szállt ki, akinek láttára *Féli-cien* *Bertram*, az ifjú poéta, a füléig elpirult. A leány mögött egy idősebb ur, majd egy tengerésziszt szállt ki s hárman felmentek az emeletre.

Rogue ur feltette bársony sipkáját s visszatért a bérlőjéhez, aki levelet s a papírcso-

magot kétségbeesett arcczal forgatta a kezében.

— Igen, igen — mondta *Rogue* ur a poétának — ez kellemetlen. De hát nem panaszkodhatik a gazdám ellen, elvégre ön már két lakbérnegyeddel tartozik neki s ha az ember férjhez adja a lányát, szüksége van minden fillérre...

— *Dechaux* kisasszony férjhez megy? — szölt közbe hirtelen elfojtott hangon a poéta, miközben rettenetes fájdalom kifejezése rajzolódott az arcán.

— Természetesen, az a tengerésziszt a a vőlegénye...

— A rokona? ... igen, hallottam erről beszélni. Tehát igaz?

— Mondják...

— Hát akkor jó napot, barátom. A poéta annyira le volt verve, hogy csak nehezen tudott a lakásába felvászorogni.

— Most bealkonyult számomra az élet, — sóhajtott fel keservesen. — A házigazdám, akinek két negyeddel tartozom, kidob; a verseimet visszaküldik a lapok... és ami a leg-

súlyosabb szerencsétlenség, a muzsám férjhez megy.

Sohsem érezte az élet sulyát annyira, mint e perczen. Amikor szobájába belépet s azt a pusztitást látta, amelyet a végrehajtó gyakori látogatása okozott és eszébe jutott reménytelen jövője, szemében összegyűlt a könny.

— Hát érdemes, hát szabad-e nekem ezt túlnélnem? Van-e csak egy pillanat is a számomra, amely vigaszt hordoz magában? Nincs! Kár is töprengnem. Bevégeződött, hát legyen úgy... Egy ugrás a Szajnába és vége a komédiának!

Lázás fejfel ül az íróasztalához, aztán egy iv tiszta papírra ráírta a következőket:

Végrendeletem.

Kérem a kerületi rendőrfőnököt, hogy ha majd megtalálják a holttestemet a Szajnában, temettessen el, mint a legboldogtalanabb poétát, aki valaha reménytelenül szeretett. A lakásomban levő butorokat a háziuramnak hagyom kárpótlásul a bérhátra-

Karneval 1906.

Báli ujdonságok ugymint flitteres csipkeszövetek, selymek, gazekelmék, szövetek, mosó báli kelmék minden kivitelben, óriási választékban érkeztek s jutányos árakban kaphatók.

Megbízható vászon és fehérműk, valamint egész menyasszonyi kelengyék különböző összeállításban rendkívül olcsó árban lesznek károsítva. 1268.

Karneval 1906.

Kenyeres és Engländer

Szent László-tér 1. Kossuth-utca mellett.

sodik hetére, körülbelül hatodikára, vagy nyolczadikára várható.

A Fejérváry-kabinet felmentése, megbízása az ideiglenes vezetéssel, az új miniszterelnök kinevezése, a kabinet megalakítása és felesketése, azután már gyors egymásutánban várható, úgy hogy márczius elsején a megnyitó parlament már rendes viszonyokat és alkotmányos kormányt találna, mely királyi választ hozna a feliratra és ebben a választásban foglaltatnék a megállapított kormányprogramm.

Kabinetliszták.

Ezek után önkéntelenül is felmerült az a kérdés, hogy ki legyen az új kormány feje Természetesen *Andrássy* Gyulának kellene lennie, aki a békeakciót kezdeményezte és végig is viszi; de az ő miniszterelnöksége ellen úgy magán-, mint politikai körülmények szólanak.

A magánkörülmény az, hogy gróf *Andrássy* Gyula testileg gyöngé és beteg; ő maga fázik legjobban a miniszterelnökségtől és csak áldozatot hozna, ha a megbízást vállalná. Politikailag ellene szól, hogy az ő elnöksége alkotmánypárti minisztériumot jelentene, holott a pártjellegét kerülni akarnák.

Ha *Andrássy* nem, akkor tulajdonképen *Kossuth* Ferencz a leghivatottabb miniszterelnök, de ő nem vállalja, mert csak olyan kabinet élére állana, melynek programjában benne van a perszonál unió; ezt pedig a mostani helyzet kizárja.

A néppárt vagy *Bánffy*-párt kicsinyek ahhoz, hogy ők adjanak miniszterelnököt az országnak és a szabadelvűpárttól, még ha mindenben csatlakoznék is a többséghez, szó sem lehet.

Ezért vetette fel maga gróf *Andrássy* Gyula az eszmét, hogy a *párton kívül álló* politikust állítsanak az új kabinet élére. Ilyen

férfiakban nincsen nagy választék; van kettő: *Wekerle* és *Széll*. Előbbi azonban teljesen visszavonult ismét és így csak *Széll* maradt, a ki kezdettől végig résztvett a kibontakozási munkában és aki iránt még mindig sok rokonszenv van az ellenzéki pártokban is. Ha tehát a kibontakozás tényleg sikerül, leghelyesebb megoldás, ha ismét *Széll* lesz a miniszterelnök.

Sok szó esett már a kabinet tagjairól is. Minisztereknek máris emlegetik a függetlenségi pártból *Justh* Gyulát, gróf *Batthyány* Tivadart, esetleg *Holló* Lajost, az alkotmánypártból gróf *Andrássy* Gyulát, *Darányi* Ignácot, esetleg *Wlassics* Gyulát, az újpártból báró *Bánffy* Dezsőt és a néppártból gróf *Zichy* Aladárt és *Rakovszky* Istvánt.

Kire melyik tárcza vár, azt ma alig lehet megállapítani. Hogy *Kossuth* tárczát vállalna, nem valószínű. *Justh* minisztersége esetén gróf *Apponyi* Albert visszakerülne a Ház elnöki székébe.

Ez körülbelül a jövő képe, ha a meg egyezés sikerül, ha nem, akkor furcsa jövő elé megyünk, melynek részletes rajzával nem akarjuk megmontani ezt a mai békés hangulatot.

A nemzeti ellenállás.

Beregvármegye közigazgatási bizottsága e hó 11-én tartott közgyűlésében az alispán bemutatva *Soós* Zoltán kinevezett főispán átiratát, amelyben tudomására hozza, hogy a gyűlésen nem vehet részt és az alispánt bizza meg, hogy a gyűlésen helyette elnököljön. A közigazgatási bizottság egyhangulag kimondta, hogy a törvény értelmében, a főispán akadályoztatása esetén az alispán a bizottság elnöke, a gyűlés az ő elnöklése mellett külön megbízás nélkül is törvénytörvényesen megtartható.

A megbízást annál kevésbé veszik figyelembe, mert *Soós* Zoltán a főispáni hivatalba

törvényesen beiktatva nincs, főispáni intézkedéseket nem tehet. A belügyminiszter a közigazgatási bizottság határozatát megsemmisítette, kijelentvén, hogy a főispán múlt évi december 21-én az általa egybehívott gyűlésen esküt tett.

A vezérbizottság.

Tegnap esti *express-tudósításunk* csak kombinációkkal, többé-kevésbbé valószínű föltevésekkel szolgál az olvasónak a főntebbiekben. Nos, az alábbiak, amelyek a vezérbizottság ülése után éjszakai telefonjelentésünk alapján ismertetik a helyzetet, szintén csak tervek és találgatások. Igaz azonban másrészt az is, hogy ezek a találgatások szemmel láthatólag egyre jobban megközelítik a valóságot.

A vezérbizottság tudvalevőleg tegnap délután 5 órakor kezdette meg tanácskozását *Kossuth* Ferencz elnöklete alatt.

A tanácskozások a tegnapi értekezlettel a király üzenetére adandó válasz kérdésében be is tejeződtek. Azt tehát megállapították, hogy *minő előterjesztést tegyen Andrássy* Bécsben a királynak. A határozatot azonban egyelőre még csak lényegében van meg. Megszövegezésére szűkebb bizottságot küldtek ki, amely ma délelőlt 10 órakor terjeszti elő a szöveget a vezérbizottság újabb ülésén.

Ennyi az egész, ami forrásunknak a vezérbizottság pozitívumaként módjában volt velünk közölni. Nyomatékos befejezésül azonban azt is hozzá tehetjük még, hogy a fölmerült híresztelésekkel szemben, amelyek a vezérbizottságot oly színben iparkodnak föltüntetni, *mintha a nemzet jogait föladná s a koalíció álláspontját meglagadná*, a szövetkezett ellenzék vezérbizottságához közelálló po-

lékomért. Azokat a kéziratokat, amelyek az íróasztalomban vannak, ossza szét a lapok között, ha azok érdeklődnek irántuk; nem kívánok azok kiadásáért tiszteletdíjat, sőt köszönetet mondok a szíves vendéglátásért.

Félicien Bertram.

Azután irt egy verset ezzel a czímmel: »Az imádotthoz« s amikor a hatyudalt elolvasta, úgy érezte, hogy az diadalt szerzett volna *Petrarcának* is.

A poéta még egy pillantást vetett körül a szobájában, aztán magára kapva a felöltőjét, annak zsebébe tette a rendőrkapitányhoz czimzett levelet és elrohant, hogy a balálba fusson.

* * *

Amikor *Bertram* az utcára ért, csaknem belefutott egy arra haladó urnak a karjába. A következő pillanatban ismerős hang kiáltott rá.

— *Félicien!* te vagy? . . . csaknem legázolsz, pajtás.

— *Athanase!*

— Percze, hogy én vagyok; meg sem ismered már a régi barátaidat?

— Hát te Párizsban vagy? mióta? mit keresel itt?

— Nehány napja érkeztem, valami üzleti ügyet kellett elintéznem. S most a tíz órai gyorsvonattal hazautazom. De mond csak, ebédeltél már?

— Nem.

Bravó! akkor velem jössz; jer, légy a vendégem.

Félicien Bertam egész kábultan hallgatta ezt a kedves baráti szóáradatot. Azt sem tudta, álmodik-e, amikor *Athanase* már ka onfogta és vitte magával egy közeli jó étterembe.

— No, mi lett téged? — kérdezte *Athanase*. — Az arczodról látom, hogy a dolgok nem haladnak a rendes mederben. Baj van talán?

— A legnagyobb.

— Ugyan, ugyan! minő kishitűek vagytok ti poéták.

— Oh barátom, te könnyen nézed az életet. Mig ellenben én . . . tudod-e, minő terv motoszkál a fejemben?

— Nos?

Félicien a kezével mutatta, hogy meg akar halni.

— Elment az eszed? — kiáltott fel *Athanase*. — Huszonnégy éves korában az ember nem hal meg ok nélkül. Bizonyosan valami bohó szerelmi regény . . .

— Nem bohó szerelem, barátom; hanem a legnemesebb, legreménytelenebb szerelem! Igen, meg fogok halni. Jól esik nekem, hogy utolsó perczeimet ilyen derék jóbarát társaságában töltöm . . . Mire te bazaérsz a városodba, én már nem kívánkozom semmi után; többé nem lesznek gyötrelmeim.

— De már ebből nem lesz semmi. Azt hiszed, engedem ezt a bolondságot elkövetni?

— Mit akarsz, barátom? a zsebem üres, a lakásomból kivettem, — az, akit imádotok, férjhez megy: nekem senkim sincsen, aki segíthetne rajtam . . .

— Senkid? Hát én mi vagyok? Azt képezed, egy régi barát elhagyhatja bajban a legbensőbb barátját? Oh, nem! Te velem jössz innen; felülsz velem a vonatra . . . Ha nem jössz, viszlek! Nálam töltesz pár hetet, amíg a lelked nyugalma helyreállott, aztán rendbe jön minden.

S többé szóhoz sem engedte jutni a poé-

tát, fizetett s távozott vele; — fél órával később a gyorsvonat repült mindkettőjükkel el Párizsból.

* * *

Nehány órával éjfél után *Athanaset* kőnyű álmából hangos kiáltás verte fel.

— Szent Isten, mi történt? — kérdezte.

— Kisiklot! talán a vonat?

— Nem; felelte *Félicien*, — Hanem talán nagyobb baj történt velem . . . Képzeld, a vendéglőben kicseréltem a felöltőmet egy másikkal.

— No hallod! — hát ezért rémitettél meg ennyire?

— De kérlek, az én kabátomban volt a végrendetetem!

— Micsoda? Poéta-végrendelet! — kacagott *Athanase*.

Azonban *Félicien* nem találta oly mulatságosnak a dolgot. Rémulten gondolt arra, minő következményei lehetnek, ha megtalálják. Hiába csitigatta *Athanase*, aggodalma nem akart szünni.

* * *

Két nappal később, amint *Félicien* a párizsi lapokat olvasta, egyszerre rémulten pattant fel. A lapban ez a hír kapta meg a tekintetét:

Poétahalál.

A párizsi rendőrség a Szajnából hihalászott egy holttestet, amelyben felismerték *Félicien* Bertram fiatal költő tetemét.

Az a levél, amelyet a szerencsétlen a rendőrséghez intézett, kizárja minden bűntény lehetőségét. Nyilvánvaló, hogy a sokat

litikai körök kijelentik, hogy mindez alaptalan koholmány és nagyon is érthető okokra visszavezethető rosszakaratu ráfogás.

Leszerelünk e?

A befejezett tényekkel végezvén, áttérhetünk a híresztelésekre és tervezgetésekre a politikai közeljövő kialakítását illetőleg. A verziók főforrása most a *M-g*, amelynek hirdadása ezuttal meglehetősen autentikusan esik a mérlegbe, hiszen főszerkesztője *Holló* Lajos tagja a vezérbizottságnak.

Azt, hogy a vezérbizottság ellen mestersegesen szítják a konkolyhíntők és akadékoskodók mindenütt a hangulatot, épp az imént érintettük. A most nivaikozott függetlenségi esti lap erre vonatkozólag a már előadottakhoz hozzáteszi, hogy a vezérbizottság semminemű kockára nem tette a hitére bizott nemzeti javakat. A nemzeti jogok tekintetében elfoglalt álláspontjához változatlanul és törhetlenül ragaszkodik akkor is, ha a koalíció kormányra kerül.

Ugryon, aki mint ismeretes, oda hagyta a vezérbizottságot s kilépett kebeléből, sőtét színen látja a helyzetet és pesszimista álláspontja helyezkedik. Egy estülapba vezércikket ír, amelyben elkeseredett hangon fakad ki. A király úgy mond, azt kívánja, hogy a nemzet szolgálja legyen. A hadsereg a fejedelmé legyen, akinek föltétlen és korlátlan rendelkezési joga van fölötté, míg a nemzetnek sem rendelkezési, sem ellenkező joga nincs. A király fölemelt ujonczlétszámot akar, új ágyukat, több hadihajót.

Nekünk pedig mindezzel a sok tributummal szemben nem marad egyebünk a sovány vigasztaláson kívül, hogy majd ha a *katonai büntetőtörvénykönyv* reformját valamikor tárgyalják, akkor jogunk lesz nemzeti vívmányokért folyamodni.

Hát bizony, ebben a beállításban nagyon sivár és vigasztalan a kép. Mi azonban a vezetőcikkben elmondottakhoz képest bizunk a

nyomorgó költő önkényt vetette el magától az életet. Kétségbeesését az okozta, mert félreértették ragyogó, nagy tehetségét, amelyet hátra hagyott költeményei bizonyítanak. Azonkívül szerelmes is volt; boldogtalan, reménytelenül szerelmes, amint a költők sorában megvan ez már.

Következett azután az »Imádottamhoz« című vers és végrendeletének a szövege.

— Uram Istenem! — kiáltott fel Bertram és futott a barátjához, aki akkora már szintén olvasta a párizsi híradást.

— Szerencsét kívánok, barátom! — szólt Athanase. — A szerencsédet megalapította ez a tévedés. Lásd, valamennyi lap a leghízelgőbben emlékszik meg rólad; valamennyi elismeri tehetségedet... Fogjad ezt az ezerfrankot, siess Párizsba és intézd el a dolgot... most már híres vagy, gazdag vagy; ezt az ezüst majd visszaadod a honoráriumokból.

* * *

Két hónappal később a párizsi lapok a következő hírt tették közzé:

A St Augustin templomba tegnap rendkívül érdekes esküvő volt. Félicien Bertram, a híres költő, akinek nemrég a Comédie Française is pompás vigjátékát adta, oltárhez a Juliette Dechaux kisasszonyt. Ugyanez a Juliette Dechaux esküvő meg a kisasszony rokona, a Françoise Dechaux, a híres színművész, a kisasszony anyja.

vezérbizottság bölcsességében és egészséges nemzeti érzékében.

A válasz.

Fölmerül már most a kérdés, ha nem szerelünk le, ugyan milyen lesz hát a válasz az üzenetre. Hír szerint a vezérek nem adnak elutasító választ. A válasz tehát olyan lesz, amely nem vezet a tárgyalások megszakítására. A vezérbizottság, mint ebből is látszik, éppen nem foglal el amolyan térd-felhajtó álláspontot, csupán csak közeledik annyira, amennyire a koalíció felé közeledett Bécs.

A tárgyalások a válasz alapján aztán tovább folyhatnak és hogy eredményre vezetnek-e majd, avagy nem, az első sorban az uralkodótól fog függni.

A király álláspontja.

A király álláspontja baloldali hírek szerint, ma sem lödi a koalíciót, de *alapot ad oly megegyezésre, amely nincs ellentétben a koalíció föliratával.* Az uralkodó állítólag a *vezényleti nyelvet*, valamint a *kiegyezési alaptörvény 11 ik szakaszára* vonatkozó *vitát* kirekeszteni a megegyezés köréből.

Bécsi hírek ezeket a kombinációkat azzal a hozzáadással, hogy a király az 1907-ig szóló külkereskedelmi szerződések ratifikálását is követelni fogja a koalíciótól, valamint azt is, hogy az önálló vámterület kérdését nem döntheti el a koalíció kormányprogramjának megállapításakor, hanem a döntés a két állam törvényhozását illesse meg.

Összegezve az előadottakat, általában véve még mindig nagyon sok a nehézség a megoldás körül, főként a király állásfoglalása miatt, de a királyi üzenet *a megegyezés lehetőségét nem zárja el.*

A koalíciós kormány.

Arra a kérdésre, hogy a kormány elvállalását illetőleg mi a vezérbizottság álláspontja, *Polónyi* azt jelentte ki, hogy a koalíció az illetékes helyről vett fölszólításra nem felelne tagadólag.

Ami azonban azt a verziót illeti, amelyet mi is leadtunk főntebb, mintha megegyezés esetén *Szell* Kálmán lenne miniszterelnök, a *M-g* kijelenti, hogy semmi komoly alapja nincs.

Andrássy utja.

Nem lehetetlen, sőt valószínű, hogy gróf Andrássy Gyula már ma Bécsbe utazik, ahol a király mindjárt holnap, csütörtökön fogadja ez esetben kihallgatáson.

Erre tekintettel a függetlenségi párt is elhalasztotta későbbre, péntekre egybehívott értekezletét. A helyzet ugyanis péntekig előreláthatólag nem fog tisztázódni s így voltaképp nem lesz érdemleges anyag, ami a pártértekezlet elé terjeszthető lenne.

A Reichsrath és a magyar válság.

Tegnap az osztrák birodalmi gyűlés is foglalkozott megint a mi válságunkkal. Schoch cseh képviselő azt indítványozta, hogy az ujonczjavaslat második pontja legyen a napirendnek. Az indítványt elvetették. Raschek cseh képviselő ekkor kijelentette, hogy sajnálja az elvetett indítványt, amelyet pártjával együtt megszavazott.

Ugy értesült ugyanis Magyarországból, hogy ott rövidesen minden rendbe jő a ka-

tonai kérdést illetőleg. A katonai hatóságok engedni kényszerülnek. Ez a körülmény pedig kihatással lenne az osztrák ujonczjavaslatra is.

NAPROL-NAPRA.

Önálló vámterület, magyar ipar.

Társadalmi egyesületben nincsen helye a politikának. Ezt mindenki tudja. Amikor tehát a Nagyváradai Katholikus Legényegyesület téli előadásainak egyik legkimagaslóbb program-pontjával az önálló vámterület és a magyar ipar föllendítésének tárgyalását tűzte ki, éppen nem kívánt a politika tilos mezejére lépni, hanem a szigorú értelemben vett társadalmi gazdaságtan terén mozgott. Ebben a keretben aztán a hazafias célok szolgálatát szépen összeegyeztette a velük annyira rokon keresztényszociális irányelvek megjelölésével, az adott témával vonatkozásban.

A különösen aktuális téma előadója *Krűger* Aladár dr ügyvéd, lapunk segédszerzőjét kérték föl. Ő is vállalkozott kifejtésére. És valóban, keresve sem találhatott volna az egyesület jobb előadót. *Krűger* Aladár dr nem frázisokkal dolgozott s nem efemer értékű nagymondásokkal keresett olcsó hatást, hanem helyes szociológiai érzékkel, mindenütt a statisztikai adatok szilárd bázisára helyezkedve, amint az alábbiakban közölt összefoglaló áttekintés is mutatja.

Az előadás az ipar hanyatlásának rajzolásával kezdődött. Nagyváradon valaha boldog, megelégedett és vagyonos iparos osztály volt. Ma azoknak az iparos családoknak a házait idegenek vették meg, felépítették palotává, de az a palota többé nem a régi magyar valóság és erkölcsösség otthona. Az egykori háziur ivadéka pedig ott huzódik meg szerényen a pinczelakásban, vagy ha jól megy dolga, a házmester szobában.

Ilyenné lett az iparos. Pedig a régi időkben más volt a helyzete. A magyar ipar világhírű volt, magyar iparosok voltak más népek iparosainak mesterei. III. Iván moszkvai nagy fejedelmnek még a pénzeit is magyar iparosok verték, ezért látható az orosz nagyfejedelem pénzein a magyar címer és Szent László király képe.

A virágzó magyar ipart a Habsburgok rendszeres vámpolitikájukkal tették tönkre. Elzárták a magyar határt olyan vámrendszerrel, amely Magyarországra az osztrák készítményeket. Osztrák iparosok kapták az udvar támogatását — s ebben a támogatásban benne volt a magyar pénz is. Mikor ez a protegált osztrák ipar elpusztította a magyar ipart, akkor aztán 1850-ben megnyitották a határt, behozták a közös vámterületet, amelyen természetesen az osztrák volt a feltétlen ur.

Ebből a gyarmati helyzetből a vámközösség mellett nem szabadulhatunk. Nem pedig azért, mert a kezdet költséges és nehéz s mire a magyar iparos az új iparághoz szükséges előfeltételeket beszerzi, addig, kevesebb költséggel, az osztrák a kész árut szállítja. A magyar iparkészítmény tehát eleinte általában drágább az osztráknál; ezt az árkülönbséget kell a vámok által kiegyenlíteni. A vámot hozzáadva az osztrák iparkészítmény árához, így olyan összeget lehet elérni, amelynél a magyar iparos olcsóbban dolgozhatik. Így egyre több és több magyar iparos fog az eddigi Magyarországon nem kész tet áru gyártásával foglalkozni, verseny fejlődik ki s rövid idő múlva az illető iparcikket ismét az előbbi olcsó áron fogjuk kapni — de most már magyar iparostól.

Erre egyenesen ráutal bennünkre a német vámpolitika. A németek magas védvámokka akarják a maguk mezőgazdaságát talpraállítani

ugyanazt kell tennünk nekünk is a magunk iparával. Németország vámpolitikája következtében 70 millió koronát fogunk veszteni, ezt onnan kell pótolnunk, hogy az osztrák iparnak fizetett összeget takarítsuk meg.

Közel egy milliárd koronát adunk ki minden évben olyan osztrák árukért, aminek minden körülmények közt elő lehet állítani Magyarországon is. Egész sorozat csattanós példával bizonyította be az előadó, hogyan vándorolnak ki milliók Ausztriában lényegtelennek látszó apróságokért. Hazugság az, hogy a földhiány üzi ki a magyart Amerikába; ki kell vándorolnia, mert évente egy milliárd koronával hizlaljuk az osztrák ipart. Persze, hogy akkor nincs elég munka.

Bebizonyította az előadó, hogy az önálló vámterület felállításával nemcsak az ipart lendítjük fel, hanem a földművelést is, sőt a kereskedelembe is bevisszük a magyarságot. A fellendülés folytán jobb és biztosabb adóalanyok állanak elő az állam részére, jobban lehet fizetni s így jobban ki is lehet válogatni a hivatalnokokat, ezeknek viszont nagyobb igényeik lévén, ismét az iparosok megrendeléseit szaporítják.

De ennek az egész nagy átalakulásnak egy előfeltétele van: az önálló vámterület felállítása.

Magyarország gazdasági helyzetének igazi képét a Laokorn-csoport ábrázolja. A batárainkat körülöfögő kígyó megfojtással fenyegeti az ősrégi földművelést s annak két zsenge gyermekét: az ipart és a kereskedelem magyarságát. Pánczél kell ellene: vámsorompót a határra!

A magyar iparosoknak tehát az életérdeke, hogy azon pártok közé sorakozzanak, a melyek az önálló vámterületet követelik. Ezt az igazságot most elhomályosították. De az igazság sorsa az, hogy előbb megfeszítik, aztán föltámad, győz és — itél.

Kossuth azt mondta, Nagyvárad lesz a magyar Birmingham — s lett belőle magyar Jeruzsálem. Legyen is valóban Jeruzsálem, ahol az igazságot ha megfeszítették, következéské el annak feltámadása és győzelme is. Ez csak rajtunk áll s akkor ismét meg lesz a magyar ipar s a paloták azt fogják hirdetni, hogy segített magán az önálló vámterület által vagyonszássá lett iparos és az Isten is megsegítette, megáldotta a tisztas ipart.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Február 18. Kath. szabad liceumi matiné a főgimnáziumban d. e. 11 órakor.

Márczius 8. Kath. szabad liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Márczius 22. Kath. szabad liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Április 5. Kath. szabad liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Május 5. Kath. szabad liceum estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Junius 27. Szent László ünnepély.

A hercegprimás állapota.

Vasary Kolos bibornok-hercegprimás betegyánál aggodó gyöngédséggel virraszt a magyar katolikus társadalom. A beteg főpásztor állapota tegnapelőtről tegnapi némi javulást tüntet föl. Ami örvendetes jelenség, — miután tegnapelőtt annyira válságosra fordult a betegsége, hogy Müller és Kétly professzorok, valamint háziórvosa Jordán Ferencz dr. konziliumot tartottak fölötté. Tegnap az éjszakát nyugodtan töltötte, rövid időre el is szenderült s ez a kis pihenés igen jót tett fizikumának. Tegnap délelőtt kevés kávét is vett magához.

A részvét nap, mint nap tömegesen nyi-

latkozik meg. Tegnap is számosan adták le névjegyüket, vagy kérdézködték táviratilag, telefon utján a fővárosból s az egész országból. Így: Lukács György ügyvivő kultuszminiszter, Csáky gróf püspök, Fejér Ipoly, Zichy Nándor gr., Széll Kálmán, Berzeviczi Albert, Apponyi Lajos gróf udvarnagy, Jusch Gyula, özvegy Batthyány Gézáné grófné, Hunyady Lászlóné grófné, Szabó József főrendiházi tag, Láng Lajos rektor, Forster Gyula báró, Széchenyi Gyula gróf, a fővárosi papság és sokan mások.

Mea culpa.

Tóth Béla beismerésben van. Kellő pirulással és mentegetődzéssel, de beismeri, hogy bakot lőtt, mikor Piklert és Somlót védelmébe fogadta. Védte őket a nélkül, hogy tanait ismerte volna.

Hát ez a beismerés éppen elégséges arra, hogy a Tóth-féle zsidó sajtó fölött a marasztaló ítélet kimondassék.

A magyarságnak lelkiismeretlen parazitái vannak egyes katedrákon. Becsuszta oda páholybeli protekció révén s az egyetemi tanzsabadság paizsa alól folytatják tudományos szélhámoskodásaikat. Működésük vetekedik a kártékony féregével, mert a nemzet életerejét: az ifjuság lelkivilágát mérgezik meg, pusztítják el. Élősdiek.

És ezeknek figuráknak Tóth Béla és társai voltak a legbuzgóbb inasai. Tóthék által férköztek Pikler, Somló és komponistáik a nagy közönséghez. Ők dicsérték e »tudósokat«, hogy majdnem lement a bőr a könyökökről. S ime, most előáll a legmerészebb magasztaló, aki a tudományos nagyképűséggel verte a reklám dobját és beismeri, hogy tévedett. Akiket tudósoknak hirdetett, azok ábrándozók; mivel pedig ábrándjaik ártalmasok és mégis hirdetik: egyszerűen filozófiai kuruzslók, akiket közveszélyes dolog tovább is az ifjuság lelkéhez közel bocsátani.

Szép a beismerés, ha későn is jön. Ez az első eset, amikor örömmel vehet tudomást minden ember Tóth Béla véleményéről.

S nem rossz az indokolás; »Nemzetiszinü szociológia nincs; de svarczgelb sincs.«

S ezt csak most fedezi fel T. B!

De hányan vannak, akik még most sem fedezik fell

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket **hogy ugy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek**, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **Gerlicznén jobban van.** Néhány nap előtt aggodalommal értesítettük olvasóinkat báró Gerliczy Félixnének súlyos betegségéről, amely miatt a február elejére tervezett jubileumi ünnepélyeket is elhalasztották. Mint örömmel értesülünk, a grófnő már jelentékenyen jobban van. Ágyát ugyan nem hagyhatta még el, de láza megszűnt, éjszakáit nyugodtan tölti, táplálkozni is tud már, egyszóval a javulás utján van, minek, hisszük, örvendeni fog velünk együtt e városnak minden polgára.

* **Gyűlések a városházán.** A héten a városházán több gyűlés lesz. Ma, szerdán délután 3 órakor a pénzügyi szakbizottság ülészik, melyen a Fekete Sas értékesítése kerül tárgyalásra. E kérdést a városi tanács ma dél-

előtt még tanulmányozza, hogy a délután összeülő pénzügyi szakbizottság teljesen tisztán láthasson dologba. — Holnap február 1-én délután három órakor a városi közigazgatási bizottság tartja meg februári rendes havi gyűlését. Ugyanebben az időben gyűlésezik még a villamos mű építésére felügyelő bizottság.

* **Az új városatyák igazolása.** Mult év december havában Olasziban és Váralján két-két új városatyát választottak, akiknek az igazolása még mai napig sem történt meg, mivel az igazoló választmány nem volt megalkatható. Most már azonban az igazoló választmány meg van alakítva, minden valószínűség szerint február 3-án, szombaton délután gyűlést tart s az időközi választáson mandátumot nyert városatyákat igazolja. Ugyanis a belügyminiszter Rimler Károly polgármestert főispán nem léteben felruházta azzal a joggal, hogy a törvényhatóságtól az igazoló választmányba delegált tagok sorába a maga részéről három tagot, továbbá a választmány részére elnököt nevezzen ki. A törvényhatóság az igazoló választmányba dr. Berkovits Ferenczet, Hlatky Endrét, Mezey Mihályt, dr. Molnár Imrét és dr. Döry Ferenczet küldte, Rimler Károly polgármester, Schöpflin Agostont, Sável Kálmánt és Sütz Albertet nevezte ki, a választmány elnökéül Frankó Endre helyére, ki most nem volt hajlandó e tisztséget elvállalni, dr. Hoványi Gézát.

* **A Fekete Sas bérlete.** Hillinger Lipót a Fekete Sas szálloda bérleje kérvényben fordult a városhoz, hogy tekintettel a rossz üzletmenetre, szabadítsa meg őt 1906. május 1-től a szállodára vonatkozó bérlettől és egyben engedje el az ezen időpontig felszaporodott bér tartozását. Most ugyanezt kéri egy pótkérvényben, indokait bővítve azzal, hogy az idei farsangosi időszak még nyomasztóbbá tette helyzetét. Ugyanis a csekély jövedelmet valamennyire pótolja a nagyterem, melyet bállokra kiad, de az idén ettől is elesik, mert azok az egyesületek is melyek már kivették a termet mulatságok tartására, az erre vonatkozó egységet felbontották, mert abból, hogy Gerő Ármin rendőrkapitány a nagyterem karzatát tul rozogának és veszélyesnek találván lezáratta, arra következtetnek, hogy az egész terem veszélyes és így nem mernek ott semmitéle nagyobb összejövetelt rendezni.

* **Legényegyesületi előadás.** A Nagyváradai Katolikus Legényegyesület tegnapi önképző-estéjén, mint előre jeleztük már, Várady István középiskolai tanító tartott szépsikerű előadást a c-illagászat köréből. — Az előadó tárgyát népszerű modorban, könnyed, világos nyelvezettel kezelte, megértette és meg is kedveltette hallgatóságával, amelynek ismét hasznos, tanulságos estében volt része.

* **Gyászrovat.** Özvegy Göcse Mihályné született Lontka Jozefa tegnap délelőtt 78 éves korában elhunyt. A megboldogult matrónt — kinek halálát nagy rokonság gyászolja — holnap csütörtökön délelőtt fél 10 órakor az Arvaház utcán levő gyászházán tartandó beszentelés és a várad-olaszi plébánia templomban mondandó gyászmise után az olaszii sírkertben helyezik örök nyugalomra.

* **A tudós hagyatéka.** Bécsből jelentik: Ezelőtt két héttel meghalt Bickell Gusztáv egyetemi tanár, ki Kaszlebből jött Bécsbe. Hagyatéka fölött tegnap elrendelték a csődöt és megállapították, hogy az activák öt korona készpénzből, egy két koronát érő ezüst órából, 34 korona értékű ruhából, 1335 koronára becsült butorból és 1200 korona értékű könyvtárból áll. Ezzel szemben a passzívák: házi-asszonyának tartozik 500 koronával, egy ro-

konának 1000 koronával és egy váltó jótállásáért 380 koronával. Bickell fizetése 4800 korona volt.

* **A Szacsvey-utcai háztulajdonosok sérelme.** A város által véghezvitt kövezés során a Szacsvey-utca is kapott új járdát máshonnan fölszedett, de kiválogatott kövekből. Az érdekelt háztulajdonosokra a város hozzájárulási összeget rótt ki, amelyet azonban sérelmesnek találtak a nevezett utca háztulajdonosai. Dr. Altmann Jakab törvényhatósági bizottsági tag ez ügyben most értekezletre hívta össze ma este a Kert utcai Richter-féle vendéglőbe a Szacsvey-utcai háztulajdonosokat, amelyen a felebbezés dolgában határozni kell. Az értekezlet ügyében vettük a következő értesítést:

Felhívom az összes Szacsvey-utcai háztulajdonosokat, hogy ma folyó hó 31-én este 6 órakor a Richter-féle vendéglő (Nemzeti-szálló) külön helyiségében megjelenni és az esetleg kézhez vett járdaköltségi fizetési meghagyásokat magukkal hozni sziveskedjenek, hogy a sérelmes Szacsvey-utcai járdaköltség felebbezése dolgában eljárassunk. Egyben felkérem az érdeklődő újvárosi törvényhatósági bizottsági tagokat, hogy ezen az értekezleten megjelenni sziveskedjenek. Dr. Altmann Jakab.

* **Edward király és a szivarzás.**

Edward király egészségéről a lapok a következőket jelentik: A windsori kastélyban tíz nappal ezelőtt orvosi tanácskozás volt, mely után Ernszt marienbadi orvosnak táviratoztak, hogy jöjjön Windsorbába a király torokbajának megvizsgálása végett. Ő azt a tanácsot adta a királynak, hogy a szivarozásról mondjon le. Az orvosi tanácskozásról semmit sem tesznek közzé. A király állítólag kijelentette, hogy a szivarozásról semmi szín alatt sem mond le.

* **Elveszett váltó.** Haláti Istvánné Vámház utca 118 sz. a. lakos ma délelőtt a hegyi orvostól: Németh Sándortól a Teleki utcáig jövet elveszített egy 380 koronáról kiállított váltót, amelyen elfogadó Németh Sándor, kibocsátó Gasperik János és forgató Haláti István. A kétségen kívül 380 koronát érő folyóirat becsületes megtalálóját ezután kéri a károsult asszony, hogy a váltót, amely a megtalálóra ugyanis értéktelen szolgáltatassa be a rendőrséghez.

* **Élet a jogakadémián.** Elmult már a félelmi vakáció a jogakadémián. Új idők, új emberek. A hogy az igazi golyák vissza jönnek a tavasz beáltával, épen úgy a »ciconiae s tud. jur.« is visszajöttek, de nem egytől-egyik, mert vannak olyanok, akikben felébred az igazi vándormadár természete és más vidékre, más levegőre vágyik. Nem kong már az ürességtől az akadémia tekintélyes épülete. Megjöttek a madarak, zajos a fészkek. Egyszer az egyik teremből hangzik fel az »éljen!«, majd a másik teremből, ahol már egy oktávával mélyebb hangon éltetik a viszontlátott tanárt, vagy egy jóképű kollégát. Tartanak a bemutatkozások; igaz, az is megessik, hogy bemutatkozik két kolléga:

— X vagyok.

— Y vagyok.

— (X) Kérem, hol találkoztam én már collega urral.

— (Y) Hát uram, mi egy padban ültünk az első félévben, ott az utolsóban.

— (X) Igen emlékszem, hisz kártyáztunk is egy párszor.

* **Bűnös cseléd.** Élénk világításban állítja elénk a mai társadalmi téveszmékkel megmételvezett cselédek, házi alkalmazottak lelkivilágát és gondolkodás módját, melyben hűséget semmit, de annál többönzést tapasztalunk következő eset. Lorecsky Vilmos debreczeni csendőrtőhadnagy, ki csak január első felében nősült, nászútra ment nejével. A fiatal asszony kelengyéje debreczeni lakásukon erősen lezárt ládáiban volt elhelyezve. A lakásban dolgozó

festők egy napon azt vették észre, hogy a kelengyéket tartalmazó s lezárt egyik ládából füst szivárog ki. A ládát felbontván, a tüzet eloltották, de ugyanakkor rájöttek, hogy a kelengye nagyrésze a ládáól hiányzik. A rendőri kutatás megállapította, hogy a bűnös Buday Ferenczné, Lorecsky éveken át alkalmazott takarítóasszonya, ki csak zálogcédulákkal tud beszámolni hazatérő asszonya kelengyéjéről.

* **Apróbb lopások** Farkas Ignáczné Aradi ut 194 sz. a. levő szatócüzlete alatt a nyitva hagyott pinczéből pálinkát, kocsikenőcsőt és egyéb hasonló élvezetű cikkekkel, melyeknek értéke állítólag 40 koronára rug, tegnap elemelt valaki. — Özv Grünbaum Simonné Körös utca 10 sz. a. lakása udvaráról ma virradóra 2 tyuk tűnt el. — A premontrei rendház udvarából az egyik fán szunyadozó 2 pulykát az éjszaka valaki ellopta; a méltányos lelkületű tolvaj azonban viszont szolgálat fejében otthagytott egy összetörött lábú kappant. — Mindhárom lopási ügyben nyomozást tett folyamatba a rendőrség,

x Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy előre haladott idény folytán a még mindig *dus választékban* meglevő *valódi angol és scot téli divatszöveimeket* melyen *leszállított árban bocsátom áruba*. Kívánatra azon előnyt is nyújtom, hogy t. vevőimnek a bevásárolt anyagot *saját szabászat: termemben a legdivatosabb* fazonokban és remek kivitelben nagyon jutányosan feldolgoztatom. Már egy próbavásárlás után is meggyőződhet bárki, mily figyelmesen és előnyösen lesz nálam kiszolgálva. Kiváló tisztelettel: *Teszler Simon*, posztó nagykereskedő Zöldfa-utca 33.

Papj referendakélmé nagy választékban. Maradékok felárban.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Szerda: Fecskefészek (Ráthonyi Akos vendégjátéka. C)

Csütörtök: Hajduk hadnagy, (Ráthonyi Akos bucsúja. A.)

Péntek: A párbaj. B.)

Szombat: Bohémszerelem (ujdonság C.)

Vasárnap: d. u. Peleski nótárius este: Bohémszerelem.

Csőppség. Aki tokajit ivott nem igen veszi be utána szivesen a pinczében termelt Engel-készítményt. Így voltunk a Csőppséggel is. Ha már egyszer láttuk *Hormath* Hedvigétől, akkor *Komáromy* Margit alakítása minden igyekezetet, a komoly törekvést nem lehet eltagadni tőle; nem rajta állott, ha nem sikerült neki eltalálni ezt a kedves naivságot amely *Harmath* Hedvig alakítását annyira belepota szívünkbe.

Az est érdekessége *Ráthonyi* Akos (Ambró) vendégszereplése volt. Szerepét két részre lehet osztani. A kedélyeskedő részekben, ahol a falusi gavallér borizú humorát kellett ragyogtatnia, utólrhetetlen volt.

Arizmáinak egy rándulásával derűtséget keltett s a jellemvonások pompás élethűségével nagy tetszést keltett. Vannak azonban a szerepnek komoly részei is, amelyekben az emberi lélek rejtettebb hurjai szólalnak meg. Ezeket a részeket *Ráthonyi* elkedélyeskedte s így mély hatás helyett felületes derűtséget támasztott, ami határozottan kár volt. Az összehasonlítás elől úgy sem lehet kitérni, meg kell tehát jegyeznünk, hogy a mi Tóth Elekünk cseppel sem maradt *Ráthonyi* mögött.

Peterdy klasszikus Dengelengije, Tihany

pompás Lenczije s a többi régi jó szereplő most is a régi sikert aratta. —r.

Ráthonyi Akos második fellépte. Ma este másodszor játszik a Szigligeti színház vendégművésze; *Ráthonyi Akos*, aki tegnap este mutatkozott be a nagyváradi közönségnek. Ezuttal egy másik kedves és sikeres szerepében lép föl, A gyönyörű muzsikájú eleven operett, a »Fecskefészek« diákjában művészetének másik oldaláról ismerjük meg a Magyar színház legnépszerűbb férfi tagját: *Ráthonyi Akost*, A kedves operett többi szerepei az ismert kezeken vannak.

IRODALOM.

A Magyar Gazdák Szemléje *Bernát* István szerkesztésében új évtizedet kezdett a januári füzettel, melynek tartalma a következő: Tíz év után. Köztársasági erkölcsök. (B. I.) A modern Anglia, (II.) Arkövy Richárd. Az új német kereskedelmi szerződés és németországi kivitelünk. (Penninger Antal), Németország közgazdasági érdekei keleten. (Fegyvernek Róbert.) A Széchenyi-liga tervrajza. Az orosz falu. Különfélék: Széchenyi Imre gróf utolsó levele. — Az iskola szociális földadatai. — A gabona ára. — Birtokforgalom spekulatív és szövetkezeti alapon. (K—n.) Szerkesztőség: Budapest, IX. kerület, Ullői-ut 21. Előfizetési ára egész évre 12 korona.

Sárosy Gyula kézirata. A debreczeni főiskola könyvtára nagybecsű irodalmi ereklye birtokába jutott. *Sárosy Gyula* híres költeményének a »Ponyvára került Arany Trombitájának« első kiadásu, ritka példányát — amely 1849-ben jelent meg s amelyet az önkényuralom tüzzel-vassal üldözött, annyira, hogy írójuk tömlöczöt is ült érte — *Körösi Kálmán* dr ügyvéd a főiskolai könyvtárnak ajándékozta.

MULATSÁG.

Farsangi naptár.

Január 31. Tanítók Körének háziestélye.

Február 1. Középpessy kolon próbabilja.

Február 3. Tombolaestély Élesden.

Február 3. Vasutas »Koszoru-Egylet« bálja.

Február 4. A Nagyváradi Katolikus Legényegylet bálja.

Február 10. Posta- és távirda-altisztek és szolgák bálja.

Február 18. Czukrászok bálja.

Február 24. Az élesdi állami tisztviselők táncestélye.

A Nagyváradi Velence és Váraljai Polgári Kör táncvizalma. A Nagyváradi Velence és Váraljai Polgári Kör 1906. február hó 4-én, vasárnap saját helyiségében, Kolozsvári-utca (Feldheim-ház), pénzlára javára felolvasással egybekötött zártkörű táncmulatságot rendez, a rendezőség most küldte szét a meghívókat. Belépti díj: személyenként 1 korona. Kezdeté este 8 órakor. Jegyek előre válthatók rendező bizottsági tagoknál és este a pénztárnál. Felülfizetések köszönettel fogadnak és hírlapilag nyugtáznak. A kör mulatsága fényes sikerűnek jósolható, amennyiben városunk belterületéről sokan érdeklődnek a mulatság iránt. A felolvasás műsora a következő: 1. Megnyitó, előadja a kör zenekara. 2. Felolvasás, írta és tarja *Serényi Gusztáv*. 3. Duett, hegedűn előadja. Eisele Sándor és Bogdán Márton. 1. Vig monológ előadja Jámor Lajos. A rendezőség ez uton kéri fel azokat, kik meghívót nem kaptak, de arra igényt tartanak, hogy forduljanak a rendezőséghez, hol szíves készséggel teljesítik kívánságaikat.

A Bihar-Szilágyi Gyári Dalkör táncestélye. A Bihar-Szilágyi Gyári Dalkör saját alapja javára Mezőtelegden, 1906. február hó 10-én a »Gyári Tisztviselők Köre« he-

ysiségében hangversenyvel egybekötött zárt-körű táncvigalmat rendez, melyre a rendezőség most küldte szét csinos meghívóit. Belépti díj: Személyjegy 1 korona, Családjegy (3 személyre) 2 korona. Kezdeté este 8 órakor. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlaplilag nyugtáztatnak. A hangverseny ügyesen összeválogatott pontjai a következők:

Népdalegyveleg. Előadja: a Dalkör.
A rabasszony. Költemény Kiss Józseftől. Előadja: Fischer Arthur.

a) Hymnus az éjhez. Beethovenétől.
b) A posta az erdőben Schaffertől. Előadják: Falb Gyula vezetése mellett Gödör László Kertész Gyula, Kopf Armand és Schauer Gyula. A postakürt szóját játsza: Csiki János.

Humorisztikus felolvasás. Tartja: Fenyvessy Ferencz.

Az étlap. Dal Zöllner Károlytól. Előadja: a Dalkör.

Az irodában. Magánjelenet írta Porzsolt Kálmán. Előadja: Falb Gyuláné.

Farsangi népdalegyveleg. Előadja: a Dalkör.
A fenti pontokat követni fogja az ismert kedves vigjáték. Virágfakadás, melyben szerepelnek Kopf Armand, Váradi Józsefné, Gálna Endréné, Kóvér Erzsike, Günthner György, Tóth Erzsike.

NYILTTÉR.

TÖRT SZÁMOK

TANÍTÁSA ÉS TANULÁSA

középiszkolába készülő tanulóknak, kisiparosok és kisgazdák számára.

Írta: **RÁTKAY JÓZSEF.**

Kapható a

Szent László nyomdában.

Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Ára **20 fillér.**

Vidékre 25 fillér előleges beküldése mellett bérmentesen küldetik meg.

TÁVIRATOK.

Az új görcei herczegérsek.

Budapest, január 30. (Saját tud. távirata.)
Bécából jelentik, hogy Ő Felsége január 20-iki rendeletével *Szedej Ferencz* dr görcei kanonokot görcei herczegérsekké nevezte ki.

A spanyol király eljegyzése.

Budapest, jan 30 (Saját. tud. táv.)
A madridi Correspondenzia jelenti, hogy a spanyol király házasságkötését nem terjesztik áprillisi előtt és a királynak angliai útja előtt a kortez elé. Csak az angliai látogatás után teszik hivatalosan közzé az eljegyzést.

A szerb-bolgár vámunió.

Budapest, jan. 30. (Saját tud. táv.)
Belgrádból jelentik: A lakosság izgatottsága szűnőben van s lassankint optimista kedv kekedik felül. Igen jó hatást tett az hír, hogy

Wisits bécsi szerb követ Goluchowsky gróffal tanácskozott és hogy a bécsi külügyi hivatal új bázison igyekezik megegyezésre jutni.

Budapest, január 30. (Saját tud. távirata.)
Szófiából jelentik: A szerb konfliktus óta az itteni magyar-osztrák képviselő s a bolgár vezető körök közt nagyon meghidegült a viszony, annyira, hogy a bolgár miniszterek kerülnek a magyar-osztrák ügyvivővel a találkozást.

Algezirasz az adóemelés ellen.

Budapest, január 30. (Saját tud. távirata.)
Algeziraszból jelentik, hogy a lakosság nagyon izgatott a kilátásba helyezett adóemelés miatt. Az európaiak addig nem hajlandók a nagyobb adót megfizetni, míg a kormány nem tesz intézkedéseket életük és vagyonuk biztosítására.

REGÉNYCSARNOK.

Gyorgyejev Foma.

Írta: Gorkij Maxim 31

— Oh, ne tegye ezt! Kár volna magáért. Maga olyan jó. Magában van valami . . . valami különös . . . Nem is tudom . . . De érzem. Azt hiszem, hogy magának nagyon nehéz lesz az élet s meg vagyok győződve, hogy nem fog azon az uton járni, amelyen a maga társadalmi körébe tartozó többiek . . . nem! Magának nem telik gyönyörűsége az olyan életben, amely a nyereségre, a rubel-vadászatra van fölépítve. Tudom, hogy maga mást akar . . . Ugye?

Az asszony gyorsan beszélt s szeméből nyugtalanság látszott. Foma ránézett s azt gondolta:

Mit akar ez evvel?

Vontatottan felelt:

— Talán . . . talán mást akartam. Mást . . .

Az asszony közelébb ült hozzá s mély meggyőződéssel mondta:

— Hallja! Ne éljen úgy, mint a többiek. Rendezze be másként az életét. Még fiatal és jó!

— Ha jó vagyok, jó sorsomnak is kell lenni, — mondta Foma s érezte, hogy mint vesz rajta erőt az izgatottság s hogy mint ver egyre hevesebben a szíve.

— Oh az nem úgy van! Itt a földön a jóknak sokkal rosszabb dolguk van, mint a gonoszoknak — mondta Medinszkája szomorúan.

Ujjai közt megint megpendültek a mandolin hurjai. Foma érezte, hogy ha ezt a pillanatot föl nem használja, többé nem szólhat.

— Isten segits! — gondolta s lassu hangon, szívszorongva mondta:

— Pavlovna Zsófia! Elég! Beszélnem kell. Azért jöttem, hogy a következőket megmondjam önnek: az embernek nyíltan és őszintén kell cselekednie. Először magához vonzott s most elzárkózik előlem. Nem értem, hogy mit beszél, agyam süket, de érzem — hogy buvik előlem — látom. Értse hát meg, hogy miért jöttem!

Szemei lángoltak, szava egyre lángolóbb lett és egyre hangosabban beszélt.

Medinszkája egész testével előrehajolt s szomorúan mondta:

— Hallgasson!

— Nem, beszélni fogok!

— Tudom, hogy mit akar mondani.

— Nem tud mindent! — mondta Foma fenyegető hangon s fölállt.

— Annál jobb nekem — mondta Medinszkája nyugodtan.

Ő is fölállt, mintha távozni akarna, de azután újból leült. Arcza elkomolyodott, ajkait egymásra szoritotta, de szemeit nem emelte föl s Foma nem láthatott beléjük. Azt gondolta,

hogy ha megmondja neki, hogy mindent tud róla, meg fog ijedni, szégyelni fogja magát s bocsánatot fog kérni azért, hogy játékot üzött vele. Akkor — gondolta — megölelem s megbocsátok. De másként történt. Az asszony nyugodtsága zavarba ejtette, beszélni akart, de nem találta a szavakat.

— Milyen jó maga — mondta — és milyen gyermekek.

Foma ránézett s érezte, hogy barátságos szavaival lefegyverezte őt. Szívében elolvadt minden gyűlölete. Ugy tetszett neki, hogy ez az asszony kicsiny és olyan védtelen, mint egy gyermek. Egyre mosolygott, egyre beszélt, de Foma egy szót sem értett belőle.

— Nem szánakoztam önön, mikor idejöttem — mondta most Foma. Azt gondoltam, hogy most mindent meg fogok mondani. De nem mondtam semmit. A szívem vérese megállt. Ha nem látán . . . El kell mennem.

— Várjon, galambom, ne menjen még — mondta Medinszkája hirtelen s feléje nyújtotta a kezét. — Miért olyan szomorú? Ne haragudjék rám. Onnek olyan feleség kell, aki éppen olyan olyan jó, mint én. Onnek jókedvű és fiatal feleség kell. Én, én már öreg vagyok. Az én életem . . . üres és egyhangú . . . nagyon üres. Tudja, ha az ember megszokta a vidám életet s nem tud örülni, akkor vége az életnek. Az ember vidáman szeret élni, szeret mosolyogni . . . de nem mosolyog, mert az élet kikacagja. Hallja! Ugy beszélek önnel, mintha az édes anyja volnék s azt tanácsolom, arra kérem, ne hallgasson másra, csak a szívére. Éljen úgy, ahogy az élete kívánja! Az emberek nem tudnak semmit, az emberek sohasem mondanak igazat . . . ne hallgasson rájuk.

Medinszkája izgatottan beszélt s szavai gyorsan, szaporán folytak ajkairól. Ajkán panaszos mosolygás játszott s arca eltorzult.

— Az élet szigorú . . . azt akarja, hogy mindenki meghódoljon követelményeinek s csak a nagyon erős emberek tudnak ellentállani . . . Hogy szabad-e nekik? Oh, ha tudná, hogy milyen nehéz élni? Az ember utoljára is oda jut, hogy fél önmagától . . . Két részre oszlik: az egyik a bíró, a másik a bűnös, önmaga felett itél s igazolást keres önmaga számára s kész arra, hogy éjjelét, nappalát azokkal töltse, akiket utál, csak azért, hogy ne kelljen egyedül lennie.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, jan. 30.

Buza okt. — — — —	16'82
Rozs okt.-re — — — —	17'12
Tengeri április 1906 — — — —	14'—
Zab ápr.-ra — — — —	13'64
Repeze aug.-ra — — — —	—

Értéktözsde.

Budapest, jan. 30:

Osztrák hitelrészvény — — — —	678'—
Magyar hitelrészvény — — — —	796'—
Leszámitoló bank — — — —	506'—
Rimamurányi — — — —	525'—
Osztrák-m. államvasuti részvény — — — —	670'—
Közuti vasut — — — —	594'—
Városi villamos vasut — — — —	327'50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1906 jan. 30-én.

Magyar aranyáraddék 4% — — — —	114.25
Magyar koronajáradék 4% — — — —	96.65
Magyar keleti vasuti államkötvény 4% — — — —	86.40
Magyar földterhermentesítési kötvény 4% — — — —	96.65

Horváth-szlavon földtehermentesítési kötvény	96 40
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	217.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	161.—
Osztrák járadék papirban	99 75
Osztrák járadék ezüstben	100 75
Osztrák korona járadék	117 50
Osztrák járadék aranyban	100 25
1860. oszt. államsorsjegyek	162 50
Osztrák-magyar bankrészvény	16 30
Magyar hitelbank részvény	799 50
Osztrák hitelbank intézeti részvény	675 50
Osztrák-magyar államvasuti részvény	667 50
20 frankos arany (Napolendor)	19 09
Német birodalmi márka	117 37
London vista	240 40

Páris vista	95.70
20 márkás arany	23.48

Nagyváradai hetivásái.

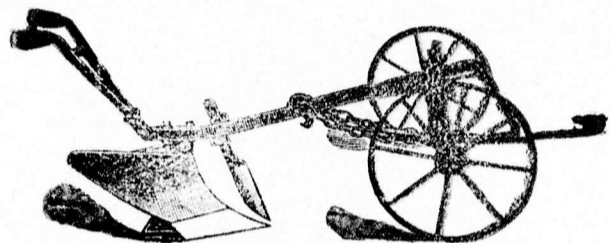
A nagyváradai piacon 1906. jan. 29-ik jan. 30. napján tartott vásárban eladott természet-
mennyek és élelmi szereknek árjegyzéke:

Tiszta buza	16.—	15 80	15 60	Kétszeres
buza	13 60	13 40	13 20	Rozs
12 40	12 20.	12.—	Árpa	14.—
13 80	13 60	Zab	14 40	14 20
14.—	Tengeri	14 40	14 20	14.—
Borsó	40.—	Lenese	50.—	Bab
32.—	Köleskása	32.—	Burgonya	7.—
100 kiló	lángliszt	28 20	Zsemlyeliszt	27 20
Fehérkenyérliszt	27.—	Barnakenyérliszt	23.—	Széna
fuvarral	6 40	Szalma fuvarral	2.—	Só
zott szalonna	150.—	Zsup-szalma	—20.	A'om-
szalma	—12.	1 köbméter	bükkfa	7 50.
Tölgyfa	7.—	Cserfa	8.—	1 kiló marhahus
I. o.	1 16,	1 kiló		

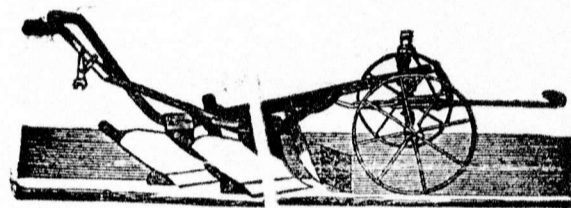
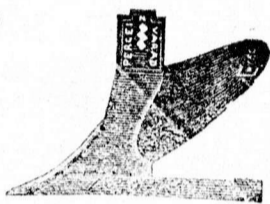
marhahus II. o. 1 00, 1 kiló marhahus III. o. —1
1 liter ó-bor 1.—, 1 liter új-bor 80.— liter pálinka
—72, 1 liter szilvapálinka 1 60, 1 liter szesz 2.—
1 mm. kőszó 21 80. 1 mm. nyers faggyu 50.—
1 mm. olvaszt. faggyu 70.— 1 mm. szappan 50.—
1 mm. birka gyapju —. 1 mm. ma yar gyapju
1 —. hltr. ó-bor 64.—. 1 hltr. újbor 38.—
1 mm. mész 1 80. 1 mm. kemény faszén 3 20.
1 mm. puha faszén 3.— 1 hltr. kendermag —.
1 hltr. köles —. 1 hltr. repce —. 1 hltr.
dió 40.— 1 hltr. mogyoró —. 1 hltr. aszalt
szilva —44 1 kg. savanyu káposzta 40.—
1 kg. szalonna nyers 1 50. 1 kg. sertéshus 1 28
1 kg. vereshagyma —24. 1 kg. foghagyma —50
1 kg. bors 2 20. 1 kg. paprika 4 50. 1 kg.
barna kenyér —20. Egy liter kőolaj —44.

Dr. VUCSKICS GYULA.

PERGE és ROZSLAY gazdasági gép- és ekegyára

utóda

Gyar: Lukács György-u.

Nagyváradon.

Raktár: Nagyvásár-tér.

Mindennemű talajviszonyoknak megfelelő ekéket és egyéb talaj-
művelő eszközöket készít a legjobb minőségben.

Wallerstein Fülöp Fiai Nagyvárad, Bémer-tér

Nagy maradékvásár megkezdődött!

Azon körülmény, hogy sikerült Aradon a jóhírnevű »Probst Karoly és Társa Utódai«
cég csődtömegét és Kolozsvárott a »Balogh és Reil«-féle áruraktárt megvennünk, azon kel-
lemes helyzetbe vagyunk, hogy képesek vagyunk minden versenyt felülmulva
jó minőségű kézmű- és divatárukból eddig nem létezett **rendkívüli olcsó árak**
mellett, dus választékot szolgáltatni.

A **farsangra** igen alkalmas és czélszerű ajándékok
beszerzésére ajánljuk dus választéku áruraktárunkat, hol női szöve-
tek, selymek, vásznak, fehérneműek, szőnyeg, függöny, paplan
és ágyneműekben stb. dus választékot tartunk.

Fentieken kívül rendkívüli olcsó árban szolgálhatunk boákat,
női és gyermek harisnyákat, keztyűket, meleg alsó trikót, ruhákat,
férfi és női ingeket, korsettákat stb.

Amennyiben ritkán kínálkozik ily kedvező alkalom, hogy jó árut meglepő olcsó
áron bevásárolni lehessen, kérjük a t. cz. vevőközönséget áruházunk megtekintésére,
előre is biztosítva, hogy **olcsó, szabott árak** mellett fogjuk a szükségletét
kielégíteni.

kiváló tisztelettel

Wallerstein Fülöp Fiai.

Kert-utca 5. számú ház és ugyanott egy Bösendorfi-zongora eladó.

Erdélyi pokróczok, flaneltakarók.

Szörme-kabátok, boák és muffok.

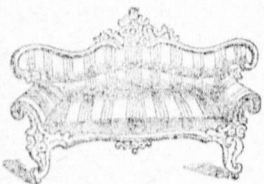
Női és gyermek felöltők.

A butorvásárlók figyelmébe.

Olcsó

bútor

gyári árban, kezeség mellett

háló-, ebédlő-,
szalon- és őr-
szoba berendezé-
sek, valamint az
egyebutordara-
bók a**Magyar Műbutorgyár**

részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő u. elején.

Ipari és kereskedelmi vezető:

PORJESZ HERMAN.Teljes lakás-, szálloda- és kávéház-berendezé-
sek műipari vállalata. — Kívánatra tervek és
költségvetések.

Telefon 421 szám

Ajánlom a következő

asztali boraimatf. adózoltan 10—25 L. fonott üve-
gekben (demyon)

1. n.-várad új bor literje 28 és fél kr.
 2. 1904. » ó bor » 31 és fél kr.
 3. 1904. » ó vörös bor » 45 és fél kr.
- Ugyan e borokat 50—100 literes
herdókban, fogy. adó nélkül — ház-
hoz szállítom vagy vasúti állomásra
adom 18—21—35 frt. Hl. árban.

Molnár Lajos,

szőlőbirtokos, Schlauch-tér 18. 1420.

Kiadó lakás.Kossuth-utcai sarok bérházunk első
emeletén, a Magántisztviselők Egyesülete
által bérelt nagyarányu utcai lak-
helyiségek kiadóak.**Füchsl Testvérek.**

1493

Vezérszó: Minden darab szappan Schicht névvel
tisztá és ment káros alkatrészeketől.
Jótállás: 25.000 koronát fizet Schicht György cég
Aussigban bárkinek, aki bebizonyítja, hogy
szappana a »Schicht« névvel, valamely káros keveréket
tartalmaz.

SCHICHT-szappan!

(»Szarvas« vagy »kúles« szappan)

Megtakarít pénzt, időt és fáradságot.
A ruhát kiméli és megóvja. 1227. b.

Mindennemű ruha és
mosási módszer részére
legjobb és legolcsóbb.

Hőfehér ruhát ad.
A színeket emeli, fénylővé
és világossá teszi.

Vásárlásnál különösen ügyeljünk arra, hogy minden
szappan »Schicht« névvel és a »Szarvas« vagy a
»kúles« védjeggyel legyen ellátva.
Mindenütt kapható.

Hirdetés.

A »NAGYVÁRADI HITELBANK« részvény-
társaság. (Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

Elfogad betéteket.

Legalább 3 hóig elhelyezett összeg
után 5%-os kamatot fizet.

Leszámitol váltókat.

Előlegét ad: értékpapírokra, éksze-
rekre és terményekre.

Jelzőlog kölcsönt nyújt: házakra és
földbirtokra.

Az igazgatóság.

HIRDETÉSEK

jutányos árban

felvételnek a

„TISZÁNTÚL“

kiadóhivatalában.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

értesíti a n. ér. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfeljebb 3-4 watt fogyaszt-
közönséget, hogy izzólámpa körtéket tással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron
kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, ha üdyes (matt), színes
fényképező lámpák és mindenemű izzólámpa külföldi-gességek ugyancsak kartell áron
kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók nernst-lámpák és osmium-lámpák gyer-
gyánként 15 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári
ivlímpák árak mellett

kaphatók A villamos mű igazgatóságnál elvállalja

villamosvilágítási

és orvátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ivlímpák kezelését, hozzávaló
szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmeny. Költségvetések ingyen.

Villamos szerelők felvételnek a villamos műnél.

A Korona- és Filler-bazárt teljesen áthelyezték
szembe, a városi Bazár-épületbe, az Amerikai-áruház mellé.

Hol tombola-játékok, bál-legezők, kotlilonok, atarcok a legolcsóbban szerezhetők be, ugyszintén ajándék és dísz tárgyak, utazó-ládák és bőröndök, gyermek-játé-
kok, gyermek-kocsik, reform-szekerek, mely egyszersmint tolokocsi is Gumi különlegességek.

Teljes

tisztelettel:

FRISS és TSA**KORONA- és FILLÉR-BAZÁR. Fő-utca,**
városi Bazár-épület. Telephon 130.